

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Київський національний торгово-економічний університет
Полтавський університет економіки і торгівлі
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя
Стефаника»
Луцький національний технічний університет
Ужгородський торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Волинський національний університет
імені Л. Українки**

**«РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ
В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ»**

**Тези доповідей V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-
конференції**

**Мукачево
5 квітня 2022 р.**

УДК 640.4:332.135(043.2)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від 18 квітня 2022 року)

П 26

Реалії та перспективи розвитку індустрії гостинності в умовах інтеграційних процесів: тези доповідей V Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Мукачево: РВВ МДУ, 2022.- 59 с.

Відповідальний за випуск – доктор економічних наук, професор Мілашовська О.І.

У збірнику тез висвітлюються погляди науковців, аспірантів, слухачів магістратури, представників підприємницьких структур на актуальні проблеми розвитку туристичної та готельно-ресторанної сфери України і світу. Тематика конференції охоплює дослідження особливостей туристичного та готельно-ресторанного бізнесу в сучасних умовах на рівні світової та національної економіки, регіонів та підприємств.

УДК 640.4:332.135(043.2)

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

© Мукачівський державний університет, 2022

УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ	47
Л.І.УДВОРГЕЛІ, Д.І.МОЛНАР-БАБІЛЯ ІНТЕРАКТИВНА ВИСТАВКА ЯК НОВА ФОРМА РОБОТИ МУЗЕЇВ	50
К.М. ХАУСТОВА СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ	53
Секція 5. Музеезнавство у сфері гостинності	
ГОЛОВКО О.М., МІЛАШОВСЬКА О.І. АНАЛІЗ СУТНІСТІ ДІЯЛЬНОСТІ МУЗЕЇВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	55
Т. І. ЛЬТЬО РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА У СФЕРІ РЕКРЕАЦІЇ В УКРАЇНІ	56
Д.І. МОЛНАР-БАБІЛЯ, Л.І. УДВОРГЕЛІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ У МУЗЕЙНІЙ СПРАВІ	58

2. Данилюк Д., Ткачук О. Проблеми історії середньовічного Закарпаття в науковій спадщині Т.Легоцького // Acta Hungarica. 1993 – 1994. – Ужгород, 1999 – С.93-98.
3. Кобаль О. Рукопис Т.Легоцького “Перепис землевласників Березького комітату 1647-1648 років”// Науковий збірник Закарпатського краєзнавчого музею. – Вип.3. – Ужгород, 1998. – С.9-11.
4. Малець О.Тиводар Легоцький(1830-1915).//Історія України в історичних портретах (збірник наукових праць). Ужгородський державний університет. Кафедра історії України.-Ужгород, 1996-С.63-67.

Секція 4. Музезнавство і пам'яткознавство: регіональні проблеми і напрямки розвитку

УДК 355.01:355.018:338.483.12(477)(043.2)

М.В.ЧОРІЙ

старший викладач

Мукачівський державний університет

м.Мукачево

Д.ДАЦЕНКО

здобувач

Мукачівський державний університет

м.Мукачево

ВЕЛИКЕ РУЙНІВНИЦТВО: КУЛЬТУРНІ ВТРАТИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Воєнні дії жорстко ламають звичний режим життя і змінюють загальне уявлення про нормальність. Утім навіть війна має свої правила — вони регулюють прийняття капітуляції, права військовополонених й інші аспекти. Серед іншого, правила ведення війни приписують зберігати культурні цінності. Цей припис закріплений Гаазькою конвенцією 1954 року, яка забороняє навмисно знищувати релігійні та культурні заклади й історичні пам'ятки [1].

Вже понад місяць армія Російської Федерації щоденно обстрілює міста та селища України. За цей час Харків втратив майже 1000 будівель, у Маріуполі пошкоджено 90% будівель, у передмісті Чернігова знищено 70% споруд, а в самому місті ситуація не набагато краща. Менше, але відчутно постраждали споруди Херсона, Сум, Житомира, Миколаєва, Запоріжжя, Дніпра, Києва. А разом із будинками гинуть люди — під обстрілами, завалені у підвалах, позбавлені їжі, води та тепла [2].

Російська Федерація, поміж інших держав, теж підписала Гаазьку конвенцію. Проте вже понад місяць вона щодня порушує її вимоги, інші правила ведення війни - застосовує фосфорні боєприпаси, тероризує та депортує мирне населення. Ущент зруйновані міста України не лишають місця сумнівам у тому, що Російська Федерація навмисно та планомірно руйнує українську культуру.

До початку війни Україна мала понад 500 музеїв, 65 історико-культурних заповідників, майже 170 тис. пам'яток, включаючи сім об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО. Одна з них — на тимчасово окупованій території [3], [4].

Згідно з даними, оприлюдненими Секретаріатом ЮНЕСКО, до 31 березня було пошкоджено або зруйновано 53 об'єкти культури: історичні пам'ятники, місця богослужінь, бібліотеки тощо. Цілком імовірно, що з того часу цифри зросли [3].

Міністерство культури вкрай неохоче коментує деталі роботи зі збереження культурної спадщини — і це цілком зрозуміло з погляду безпеки. Із загальних протоколів

знаємо, що кожен український музей має “червоний список” своєї колекції, до якого входять ті об’єкти, що підпадають під першочергову евакуацію в разі загрози. Навесні 2021 року ці списки пройшли чергове оновлення.

Кілька музеїв спрацювали на випередження – встигли вивезти частину робіт на захід країни ще до початку російського вторгнення. Звісно, такі перевезення не афішували й оформлювали під гостьові виставки. До прикладу, ще в січні на захід попрямували виставки з одеських закладів, а у зруйнованому Маріупольському художньому музеї на момент бомбардування не було оригіналів Архіпа Куїнджі.

Наведемо приклади великих руйнівництв з початку бойових дій на території України[2].

Музеї

Маріупольський художній музей ім. Куїнджі. Музей знаходився у колишній «садибі Гіацинтова», зведеної у 1902 році в стилі модерн. Його колекція налічувала близько 2 тис. експонатів, значна частина яких стосувалась життя та творчості художника Архіпа Куїнджі. Крім його творів, у фонді музею були також роботи Івана Айвазовського, Тетяни Яблонської, Миколи Глуценка, Михайла Дерегуса та інших. На четвертий тиждень бомбардувань міста військами РФ, музей був знищений прямим попаданням російської авіабомби. Під час обстрілу, оригіналів робіт Куїнджі у музеї не було. Утім, доля інших експонатів поки що невідома.

Музей старожитностей у Чернігові. Споруду музею побудували в кінці XIX ст. у популярному тоді псевдоготичному стилі. З 1902 року там була відкрита для відвідувачів колекція козацько-гетьманської старовини мецената Василя Тарновського. Музей пережив обстріли більшовиків у 1918-1919 роках, вцілів у Другу світову під бомбами нацистів, але не факт що його вдасться відновити після «рятувальної спецоперації» РФ. На щастя, колекція Тарновського останній час зберігалась у Чернігівському історичному, а сам музей функціонував як юнацька бібліотека. На час обстрілів людей у будівлі не було.

Охтирський міський краєзнавчий музей. Музей розміщувався у двоповерховому маєтку кінця XIX — початку XX ст. Його колекція нараховувала близько 10 тис. предметів, пов’язаних із локальною історією. Зокрема, там містились артефакти слобідських козацьких полків Сумщини, особисті речі письменника Івана Багряного, аматорські театральні костюми. Під час обстрілів у музеї були вибиті вікна, понівечені стіни, зруйнований дах. Доля музейного фонду поки що не відома.

Іванківський історико-краєзнавчий музей. Ця споруда не була пам’яткою архітектури, але мала довгу історію. Зведена у XIX ст. та істотно перебудована за радянських часів, вона містила колекцію робіт художниці Марії Приймаченко та вишивальниці Ганни Верес, а також місцеві артефакти різних часів (кістки мамонта, монети Бронзового віку, посуд Черняхівської культури, козацьку зброю, стародавні ікони). Через бойові дії військ РФ, будівля музею повністю згоріла. Точної інформації щодо музейного фонду немає, утім є відомості, що частина робіт Приймаченко перебувала на виставці в Одеському художньому музеї, а іншу частину вдалось врятувати місцевим мешканцям.

Історико-архітектурний музей-заповідник «Садиба Попова». Маєток у Василівці збудували у 1894 році. До нашого часу від оригінальної споруди збереглися зубчасті стіни з брамою, кілька флігелів, цегляна оглядова вежа і стайня. Родина Попових мешкала у маєтку до Жовтневого перевороту. У садибі була обсерваторія та метеостанція, зарахована до метеослужб Російської імперії. Після 1917 року більшовики пограбували маєток, знищили етнографічну колекцію, винесли частину скульптур та меблів, і зокрема — мармуровий унітаз. Пізніше його, разом із деякими іншими речами, вдалось повернути до замку. В радянські часи тут був свинарник, потім — гуртожиток, а вже в 1990-х будівлю перетворили на музей. У 2022-му, після обстрілів, які пошкодили

стіни споруди, війська РФ пограбували музей — винесли все, що могли, в тому числі і той самий мармуровий унітаз часів графів Попових.

Історичні будівлі

Сумський кадетський корпус. Архітектурний комплекс кадетського корпусу збудували у 1903 році за проектом київського архітектора Кароля Іваницького. Його будівлі поєднують три варіанти історизму — неокласицизм, неоготику, «цегляний стиль». Тут навчалися десятки тисяч українських офіцерів, багато з яких зараз воюють з російськими окупантами. Ракетний удар військ Російської Федерації завдав цій архітектурній пам'ятці чималих пошкоджень.

Сумська духовна семінарія. Архієрейський корпус у Сумах, де пізніше розмістилась духовна семінарія, був зведений у 1910-х роках у псевдоруському стилі. У радянські часи тут розміщувався військовий комісаріат. Під час російського вторгнення, від обстрілів авіації істотно постраждали фасади та вікна цієї старовинної будівлі.

Бібліотека ім.Короленка у Харкові. Зведена на початку ХХ ст. за проектом архітектора Олексія Бекетова, ця наукова бібліотека збрала унікальний фонд документів. У 1903-му вона стала першою громадською книгозбірнею Російської імперії, яка, за прикладом паризьких бібліотек, відкрила музичний відділ. Згодом там сформувались потужні відділи рукописів, автографів, юдаїки. В Україні вона була другим за розміром кінофондом після бібліотеки ім.Вернадського. Обстріли військ Російської Федерації зачепили фасад архітектурної пам'ятки, вибили вікна, пошкодили два книгосховища, головний корпус та рояль, на якому колись грав російський композитор Сергій Рахманінов.

Будинок №8 на вулиці Свободи у Харкові. Зведений у 1911 році як доходний дім для купця Масловського, будинок був яскравим зразком харківського модерну та пам'яткою архітектури місцевого значення. Його архітектор, Мойсей Мелетинський, у 1920-х переїхав у Москву, де будував московський метрополітен. Російські солдати, які ймовірно їздили цим метрополітеном, прицільним ракетним ударом повністю знищили будинок. У ньому загинуло щонайменше двоє людей.

Будинок №3 на площі Конституції у Харкові. Ще одна харківська пам'ятка архітектури — будинок, спроектований у 1894-му як дім для помешкання із магазином для товариства «Пономарьов та Рижов». За однією з версій, автором проекту був відомий шотландський архітектор Олександр «Грек» Томсон. У 1954-му до споруди прибудували додаткові поверхи. У 1980-х там знаходився універмаг «Люкс» (товари для жінок). Під час бомбардування центру Харкова, російські війська зруйнували цей будинок.

Будинок «Слово» у Харкові. Легендарний будинок «Слово» у формі літери «С» був зведений наприкінці 1920-х архітектором Михайлом Дашкевичем у формах, що поєднали модерн із конструктивізмом. У ньому був розташований кооператив літераторів, де жили і працювали представники «Розстріляного відродження». До 1938 року радянська влада репресувала мешканців сорока квартир із шістдесяти шести. В останній час у будинку «Слово» працювала літературна резиденція — під час російського вторгнення її мешканцям довелося терміново покинути місто. Будинок, який є об'єктом культурної спадщини України, пошкодили снаряди армії Російської Федерації.

Охтирська залізнична станція. Залізничну станцію «Охтирка» відкрили у 1895 році. Вона розташована на магістральній лінії Харків – Суми. Будівництво залізниці в Охтирку почалося в 1893 році, а в 1895 році тут вже пройшов перший вантажний потяг. Під час російського вторгнення окупаційні війська повністю знищили старовинну будівлю Охтирської залізничної станції.

Зараз нема можливості навіть приблизно порахувати, скільки пам'яток архітектури та культурних закладів втратила Україна за понад місяць війни. Тривають обстріли, не вистачає людських ресурсів для підрахунків, складно перевірити достовірність вже наявної інформації.

Міністерство культури створило [сайт](#) для фіксації культурних злочинів Російської Федерації, але наповнюється він поки що досить мляво — на цей час користувачі заявили там менше 100 кейсів, що навіть не наближується до загальної кількості [2].

Через агресивні дії Російської Федерації проти української культурної спадщини стає неможливим проведення 45-ї сесії Комітету всесвітньої спадщини ні в Казані, ні під головуванням Росії, поки остання знищує в Україні "видатні універсальні цінності". На карті стоїть авторитет ЮНЕСКО та Конвенції 1972 року про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини [3].

Складно спрогнозувати, яку частину культури втратить український народ в цій війні. Це залежить від її тривалості та подальшої стратегії Російської Федерації. Також це залежить і від зусиль України, спрямованих на збереження і захист історичних і культурних цінностей.

Література

1. Від архітектури до віртуальних архівів: як Україна захищає культурні цінності. – Режим доступу: https://lb.ua/culture/2022/04/01/511860_vid_arhitekturi_virtualnih.html
2. Велике руйнівництво: культурні втрати України під час війни. - Режим доступу: https://lb.ua/culture/2022/03/25/510869_velike_ruynivnitstvo_kulturni.html
3. ЮНЕСКО не буде проводити червневу сесію в Казані. – Режим доступу: https://lb.ua/culture/2022/04/09/512823_yunesko_bude_provoditi_chervnevu.html
4. Світова спадщина ЮНЕСКО. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D1%81%D0%BF%D0%B0%D0%B4%D1%89%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%AE%D0%9D%D0%95%D0%A1%D0%9A%D0%9E

УДК 069:004.031.42:069.5

Л.І.УДВОРГЕЛІ

кандидат технічних наук, доцент
Мукачівський державний університет
м.Мукачево

Д.І.МОЛНАР-БАБІЛЯ

кандидат хімічних наук, доцент
Мукачівський державний університет
м.Мукачево

ІНТЕРАКТИВНА ВИСТАВКА ЯК НОВА ФОРМА РОБОТИ МУЗЕЇВ

Сучасний музей повинен вміти так «упакувати» свою діяльність, щоб на рівних боротися за увагу відвідувачів і в цьому на допомогу приходять технології віртуальної реальності.

«Інтерактивність» - це принцип організації системи, при якому мета досягається інформаційним обміном елементів цієї системи. Елементами інтерактивності є всі елементи взаємодіючої системи, за допомогою яких відбувається взаємодія з іншою системою / людиною (користувачем). Тобто, інтерактив у музейному закладі передбачає повну взаємодію екскурсанта, екскурсовода та екскурсійного об'єкта, а також взаємний обмін інформацією між ними[1].

Створення та демонстрація віртуальних культурних пам'яток, історичні реконструкції, інтерактивні експонати, відтворення вже загублених об'єктів і предметів дає можливість перейти на якісно новий рівень збереження і передачі нащадкам культурної спадщини.

У світі зараз йде велика робота по створенню віртуальної культурної спадщини для систем віртуальної реальності, яка в перспективі дасть можливість розмістити всі музеї, пам'ятники в одному центрі віртуальної реальності.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>